

תכנון ובניה ושלטון מקומי רשויות מקומיות	הנחיות היועץ המשפטי לממשלה
מענקים לגופים שמחוץ לתחום רשות מקומית	תאריך: ב' אלול התשמ"א, 1 ספטמבר 1981 עדכון: כ"ג תמוז התשס"ב, 3 יולי 2002 מספר הנחיה: 8.2001 (21.931)

מענקים לגופים שמחוץ לתחום רשות מקומית

האם רשאית רשות מקומית להעביר מתקציבה או מתוך כספים שהיא מקבלת לשם כך מהממשלה, מענקים למוסדות ולגופים שונים שמחוץ לתחומה, לצורך פעולות תרבות, דת, חינוך, ספורט וכיוצא באלה?

1. רשות מקומית מוסמכת לפעול בתוך תחומה בלבד

לפי החיקוקים הקובעים את החובות והסמכויות של הרשויות המקומיות רשאית רשות מקומית לפעול, בדרך-כלל, רק בתוך התחום שנקבע לה, ואלה ההוראות העיקריות לעניין זה:

(א) פקודת העיריות, סעיף 233:

"עיריה תעשה בתוך תחומה בעניינים המפורשים בסימן ב' [העוסק בחובותיה של עיריה], וכל פעולה אחרת שעיריה מצווה לעשות לפי הפקודה או לפי כל דין אחר, והיא מוסמכת, בתחום העיריה או בשטח בניין עיר הכולל את תחום העיריה, לעשות בעניינים המפורשים בסימן ג' [העוסק בסמכויותיה של העיריה] - והכל כשאין הוראה אחרת מאת השר בעניינים אלה, כולם או מקצתם, ובכפוף להוראות הפקודה או כל דין אחר".

(ב) צו המועצות המקומיות (א) התשי"א - 1951, סעיף 146:

"המועצה מוסמכת, בשים לב להוראות השר ובמידה שאין בכך משום סתירה לכל דין, לפעול בכל עניין הנוגע לציבור בתחום המועצה, ובכלל זה יהיו לה סמכויות אלה: ..."

(ג) צו המועצות המקומיות (ב), התשי"ג - 1953, סעיף 140א מחיל, בין היתר, את סעיף 146 לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א - 1951 (לעיל) על מועצות מקומיות (ב).

(ד) צו המועצות המקומיות (מועצות איזוריות), התשי"ח - 1958, סעיף 63:

"המועצה מוסמכת, בשים לב להוראות השר ובמידה שאין בכך משום סתירה לכל דין, לטפל ולפעול בכל עניין הנוגע לציבור בתחום המועצה, בכלל זה יהיו לה הסמכויות הבאות: ..."

2. אין רשות מקומית רשאית לתמוך בגופים המצויים מחוץ לתחומה

הוראות אלה נותנות ביטוי לעיקרון שביסוד ההתארגנות במסגרות מקומיות, כלומר, שהרשות הוקמה כדי לספק שירותים לתושביה. **אין זה תפקידה של הרשות המקומית, אף לא סמכותה, לסייע לתושביה של רשות מקומית אחרת או לתמוך במוסדות שאינם מצויים בתחומה ואינם משרתים באופן ישיר אותה או את תושביה.** אם רשות מקומית או מוסד בתחומה של רשות מקומית זקוקים וראויים לסיוע חיצוני, אם מן הטעם שהמדובר במוסד בעל חשיבות לאומית או מוסד הנותן שירותים לתושבים מכל רחבי הארץ ואם מטעם אחר, מן הראוי שסיוע זה יינתן, בדרך-כלל, במישרין על-ידי המשרד הממשלתי הנוגע בדבר.

המסקנה היא שעל-פי הדין אין רשות מקומית רשאית, בדרך-כלל, לתת תמיכות או מענקים מכל סוג למוסדות או גופים אחרים הקיימים ופועלים מחוץ לתחום הרשות.

לעניין זה נקבע בפסיקה, כי אם הקצאת הכספים על-ידי הרשות המקומית היא לגוף בעל אופי או פעילות כלל-ארציים, יש לבחון האם לנושא המימון השפעה מיוחדת ונפרדת על הציבור שבתחום הרשות המקומית, מעבר למשמעות הארצית או הלאומית, כדי שההקצאה תותר (ראו בג"צ 2838/95 גרינברג, ואח' נ' המועצה המקומית קצרין, ואח', פ"ד נג(1) 1).

למותר לציין, שגם תמיכות מותרות, קרי לגופים שבתחומי הרשות, יינתנו אך ורק לפי נהלי העניין התקפים, כמותווה בנוהל למתן תמיכות של רשויות מקומיות הקבוע ב"פ 3197, התשמ"ה, 2275.

3. תשלום מותר עבור שירותים הניתנים על-ידי גוף מחוץ לתחום הרשות

אין פירוש הדבר, שרשות מקומית אינה מוסמכת לשלם עבור שירותים הניתנים לה או לתושבים על-ידי גוף המצוי הפועל מחוץ לתחום הרשות, בהתאם לשווי השירותים, או לשלם עבור פעולות מחוץ לתחום הרשות כאשר יש צורך בכך לשם מילוי תפקידה של הרשות על-פי דין.

4. רשות מקומית רשאית לתמוך בגופים שמחוץ לתחומה על-פי היתר מפורש בדין

אין באמור כדי למנוע פעולה של רשות מקומית מחוץ לתחומה, ובכלל זה מתן תמיכה או מענק אחר לגוף הפועל מחוץ לתחומה, כאשר הדבר הותר במפורש על-ידי הוראת חוק מיוחדת לעניין מסוים. לדוגמא, סעיף 261 לפקודת העיריות קובע לאמור:

"רשאית עיריה להתקין חוקי עזר שיחולו בשטח בנין עיר הכולל את תחום העיריה או במקום מיוחד שמחוץ לתחום העיריה, המתנהל על-ידי העיריה או המוקנה לה".

וסעיף 151 לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א - 1951, קובע לאמור:

"המועצה רשאית לעשות כל דב בשיתוף עם כל רשות מקומית אחרת ולשלם חלק מן המחיר או מן ההוצאה הכרוכים בכך כפי שיוסכם בין

המועצה ובין הרשות המקומית האחרת".

5. בספק - יש לנהוג לפי הכרעת היועץ המשפטי

אם מתעורר ספק, במקרה מסוים, בשאלה אם מדובר בתשלום מותר עבור שירות או בתשלום מותר על-פי הוראת דין מיוחדת, או בתמיכה לגוף חיצוני שאינה מותרת על-פי דין, יש לבקש ייעוץ משפטי מן היועץ המשפטי של הרשות המקומית או מן היועץ המשפטי למשרד הפנים.